

UDSKRIFT
AF
ØSTRE LANDSRETS DOMBOG

DOM

Afsagt den 1. juni 2001 af Østre Landsrets 5. afdeling
(landsdommerne Højgaard Pedersen, Gunst Andersen og
Susanne Graffmann Larsen (kst.)).

5. afd. nr. B-3641-99:

- 1) C [REDACTED]
- 2) H [REDACTED]

(advokat Bjarke Madsen)

mod

Patientskadeankenævnet

(Kammeradvokaten v/advokat Benedicte Galbo).

Under denne sag, der er anlagt den 21. december 1998 har sagsøgerne, C [REDACTED] og H [REDACTED], endelig nedlagt påstand om, at sagsøgte, Patientskadeankenævnet, skal anerkende, at sagsøgerne har krav på yderligere erstatning på 214.067,50 kr. med tillæg af procesrente fra den 3. januar 1998 til betaling sker.

Sagsøgte, Patientskadeankenævnet, har nedlagt påstand om frifindelse.

Påstanden vedrører sagsøgernes krav om yderligere erstatning i anledning af en patientskade som er overgået C [REDACTED] [REDACTED]. Kravet består af refusion af flytteudgift med 10.000 kr. og dækning af tabt arbejdsfortjeneste for H [REDACTED] [REDACTED] for perioden 1. maj 1998 - 1. oktober 1999. Efter fradrag af dagpenge, supplerende tilskud fra kommunen og or-

lovsydelse er denne post opjort til 204.067,50 kr.

Sagens omstændigheder.

C [REDACTED], der er født den 18. april 1969, kom til skade i forbindelse med en fødsel den 3. januar 1998, hvor hun fik foretaget akut kejsersnit på grund af vedvarende langsom puls hos fosteret. Kort inden intubationen var der blevet skubbet til anæstesiapparatet således, at en slange var faldet af. Slangen blev påsat forkert, hvorved C [REDACTED] pådrog sig dobbeltsidigt sammenfald af lungerne og hjerneskade som følge af iltmangel (anoksisk hjerneskade).

Skaden blev den 22. januar 1998 anmeldt til Patientforsikringen, som den 20. marts 1998 fandt at, C [REDACTED] var omfattet af lov om patientforsikring og dermed erstatningsberettiget.

Den 22. april 1998 meddelte Patientforsikringen H [REDACTED], at der ville blive udbetalt á conto godtgørelse med 50.000,- kr. samt renter heraf fra skadedatoen til C [REDACTED].

Efter at H [REDACTED] og socialrådgiver S [REDACTED] havde anmeldt krav om erstatning af blandt andet udgifter til børnepasning, hus og hjem, tabt arbejdsfortjeneste og flytteudgifter, tog Patientforsikringen stilling til de rejste krav ved skrivelse af 24. juni 1998. I afgørelsen, der er stillet til H [REDACTED], anføres bl.a. vedrørende udgifter til børnepasning, hus og hjem:

" Patientforsikringen har fundet, at der for perioden 3. januar til 20. juni 1998, svarende til en 24-ugers barselsorlovperiode, som udgangspunkt kan tilkendes erstatning for de forøgede udgifter til børnepasning, hus og hjem, der har været, som følge af, at C [REDACTED] ikke i denne periode har været i stand til at varetage disse funktioner.

Det fremgår af sagens akter, at De i denne periode har fået bevilget barselsorlov fra Deres arbejde, på grund af de særlige omstændigheder skaden har medført. Da der således ikke har været egentlige positive udgifter i forbindelse med pasning af

børn, hus og hjem i denne periode, fordi De har haft orlov fra Deres arbejde, har Patientforsikringen fundet, at den fiktive erstatning herfor bør fastsættes til hjælp i hjemmet svarende til 37 timer ugentligt til en timeløn på kr. 80,00.

Imidlertid fremgår det af sagens akter, at Kolonien Filadelfia, i hvert fald i en periode, har haft etableret 30 timers ugentlig børnepasning af Deres yngste barn. Desuden fremgår det, at Københavns Kommune (sandsynligvis i april måned 1998 - dette fremgår dog ikke af sagens akter) har bevilget 15 timers ugentlig børnepasning. Idet der således i et vist omfang har været etableret/bevilget børnepasning indenfor perioden fra den 3. januar 1998 til 20. juni 1998, har Patientforsikringen vurderet, at der skønsmæssigt vil kunne tilkendes kr. 30.000,00, svarende til den tabsbegrænsning (sparet udgift til pasning af børn, hus og hjem) i perioden fra den 3. januar 1998 til 20. juni 1998.

For perioden efter den 20. juni 1998 har Patientforsikringen ikke fundet, at der kan tilkendes erstatning for reelle eller fiktive udgifter til pasning af børn, hus og hjem. Dette er begrundet i, at såfremt patientskaden ikke var indtrådt, må det som udgangspunkt antages, at C [redacted] ville have genoptaget sit arbejde. Fra dette tidspunkt og fremefter ville der derfor skulle afholdes udgifter i forbindelse med pasning af børnene i institution eller lignende, ligesom pasning af hus og hjem ville skulle varetages udenfor den normale arbejdstid, såfremt der ikke skulle ansættes en person hertil.

Patienforsikringen har herefter fundet, at der fra den 21. juni 1998 og frem, ikke vil kunne tilkendes erstatning for eventuelle udgifter til børnepasning eller hjælp til hjemmet i øvrigt, idet sådanne udgifter forventeligt skulle afholdes, også selvom skaden ikke var indtruffet."

Vedrørende H [redacted] krav om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste er det anført i afgørelsen:

"I det omfang C [redacted] har tabt arbejdsfortjeneste fra den 21. juni 1998 og frem vil der, i henhold til erstatningsansvarslovens § 2 kunne tilkendes erstatning herfor.

Derimod finder Patientforsikringen ikke, at der kan tilkendes erstatning for tabt arbejdsfortjeneste til Dem, idet det kun er den skadelidte person selv, der kan tilkendes erstatning i henhold til erstatningsansvarslovens regler. Erstatning for tabt arbejdsfortjeneste i henhold til erstatningsansvarslovens § 2 vedrører kun den skadelidte, og erstatning efter erstatningsansvarslovens § 1 tilsiger alene erstatning for et økonomisk tab som den

skadelidte direkte har haft, og ikke et indirekte tab ved personskaden. Den indtægtsnedgang De har haft som følge af orlov fra Deres arbejde, er alene et indirekt tab for Deres hustru, og ses herefter ikke at kunne erstattes."

Kravet om erstatning af flytteudgift afvistes med følgende begrundelse:

"De har bilagt Deres skrivelse af 10. juni 1998 fremsendt to tilbud på flytning. I henhold til erstatningsansvarslovens § 1 kan der tilkendes erstatning for øvrige erstatningsposter i form af helbredelsesudgifter og andet tab.

Ved helbredelsesudgifter forstås udgifter, der anses for rimelige og nødvendige foranstaltninger, der har til formål at søge skadelidte helbredt, eller som står i forbindelse med skadelidtes helbredelse. Herved forstås særligt udgifter til sygehusophold, rekreatiomsomkostninger, udgifter til transport, kørestol, særligt syet fodtøj samt læge og tandlægeudgifter.

Patientforsikringen har ikke fundet, at flytteudgifter kan anses for at være omfattet af helbredelsesudgifter i ovennævnte forstand, idet en sådan udgift ikke kan anses for at være med det formål, at søge skadelidte helbredt.

Andet tab dækker i erstatningsansvarslovens forstand forhold såsom forlængelse af uddannelse og tab af skoleår. Derimod er der ikke erstatningsretlig praksis for at anse flytteudgifter for dækket af begrebet "andet tab".

De udgifter der afholdes i forbindelse med flytning må derfor skulle afholdes igennem den godtgørelse og erstatning der kan tilkendes i form af méngodtgørelse og erhvervsevnetab.

Patientforsikringen skal imidlertid foreslå, at De retter henvendelse til kommunen, med henblik på eventuel hjælp til sådanne flytteudgifter i henholdt til bistandslovens § 59."

I afgørelse af 4. august 1998, hvorved der blev tilkendt yderligere a'conto godtgørelse gav Patientskedeforsikringen efter anmodningen en uddybende begrundelse vedrørende bl.a. erstatning for forøgede udgifter til børnepasning:

".....
Til vurdering af størrelsen af en sådan skønsmæssig erstatning tog Patientforsikringen det udgangspunkt, at såfremt Deres ægtefælle ikke havde været

på barselsorlov, kunne erstatningen til hjælp i hjemmet fiktivt ansættes til 37 timer ugentligt af kr. 80,00 pr. time. Som anført i Patientforsikringens afgørelse af 24. juni 1998 er dette alene et fiktivt udgangspunkt for udgifterne til børnepasning og hjælp i hjemmet, såfremt Deres ægtefælle ikke havde varetaget disse funktioner. Imidlertid finder Patientforsikringen ikke, at en sådan fiktiv udregnet erstatning fuldt ud kan erstattes, og sammenholdt med, at der i et vist omfang har været bevilget nogle ugentlige timers børnepasning fra kommunens side, har Patientforsikringen samlet skønsmæssigt fundet, at der kunne tilkendes kr. 30.000,00 i henhold til erstatningsansvarslovens § 1 for skønnet tabsbegrænsning i forbindelse med udgifter til børnepasning, hus og hjem i perioden fra den 3. januar til den 20. juni 1998. Patientforsikringen håber med ovennævnte at have efterkommet ønsket om yderligere forklaring på det foretagne skøn.
....."

Den 27. november 1998 tog Patientforsikringen stilling til yderligere anmeldte udgifter til børnepasning med 24.623,89 kr., som blev udbetalt som yderligere erstatning.

Den endelige afgørelse om erstatningens udmåling traf Patientforsikringen den 25. januar 1999. Af afgørelsen fremgår, at C [REDACTED] fandtes berettiget til yderligere 1.322.000,00 kr. i godtgørelse og erstatning med renter fra skadedatoen den 3. januar 1998. Stationærtidspunktet blev ved afgørelsen fastsat til den 15. juli 1998.

Godtgørelsen og erstatningen blev opgjort således:

Svie og smerte:	30.000 kr.
Varigt mén:	312.000 kr.
(méngrad på 100%)	
Tabt arbejdsfortjeneste:	0 kr.
Erhvervsevnetab:	1.080.000 kr.
(Erhvervsevne varigt nedsat med 100%).	

Endvidere oplystes det, at der er udbetalt 64.261,89 kr. i erstatning for udgifter i henhold til erstatningsansvarslovens § 1.

Patientforsikringens afgørelser af 24. juni 1998 og 25. januar 1999 blev indbragt for Patientskadeankenævnet, der den 28. juni 1999 tiltrådte Patientforsikringens afgørelser.

Som begrundelse er blandt andet anført:

".....

Vedrørende erstatning for helbredelsesudgifter og andet tab, jf. erstatningsansvarslovens § 1: Det fremgår af sagen, at de har afholdt udgift til en flytning, som patientskaden har foranlediget dem til at foretage. Patientskadeankenævnet finder imidlertid, at der ikke er hjemmel til særskilt erstatning for denne udgift i erstatningsansvarslovens § 1, og bemærker, at den tilkendte godtgørelse for varigt mén også må betragtes som kompensation for sådan en udgift.

Det fremgår af sagen, at Deres ægtefælle har afholdt barselsorlov og forældreorlov med henblik på at hjælpe dem med Deres genoptræning samt passe deres to børn. Det er imidlertid Patientskadeankenævnets opfattelse, at der i henhold til gældende erstatningsret ikke er hjemmel til erstatning for denne udgift i medfør af erstatningsansvarslovens § 1, idet Deres ægtefælles tab af arbejdsindtægt efter praksis ikke kan sidestilles med helbredelsesudgifter eller betragtes som "andet tab" for Dem som nævnt i bestemmelsen. Det tiltrædes, at erstatningsansvarslovens § 2 ikke hjemler erstatning for tabt arbejdsfortjeneste for Deres ægtefælle.
....."

Forklaringer.

Der er afgivet forklaringer af H [redacted], overlæge dr. med., speciallæge i neurologi K [redacted] og psykolog og centerleder A [redacted].

H [redacted] har forklaret, at der i starten var betydelig risiko for, at C [redacted] ikke ville vågne op igen. Først efter 2 uger blev hun betragtet som værende uden for livsfare. Fildelfia blev valgt som genoptræningssted, fordi den var bedst for personer med C [redacted] behov og niveau. Han og børnene boede i gæstefløjen på kolonien fra den 3. marts til den 15. juli under C [redacted] indlæggelse for at være så tæt på C [redacted] som muligt. Han passede børnene og fik hjælp af en ung mand, der blev betalt af Patientforsikringen. De beholdt V [redacted] vuggestueplads for at undgå at skulle bag i køen igen. V [redacted] begyndte i dagpleje den 1. oktober 1998 efter flytningen til

deres nye bolig. Børnene fik tider, hvor de dagligt kunne være på besøg hos C[REDACTED], og han var en del alene for at støtte hende under genoptræningen. Genoptræningen bevirkede en betydelig forbedring af C[REDACTED] funktionsevne, men kunne efter hans opfattelse have været bedre. C[REDACTED] blev udskrevet i juli 1998, for at familien kunne være samlet, og fordi de mente selv at kunne gøre genoptræningen mere intensiv. Ved udskrivningen flyttede de ind i eget hus i nærheden af Filadelfia. Deres daværende lejlighed lå på 3. sal, og ejendommen var uden elevator. C[REDACTED] kunne derfor i realiteten ikke bo der. De havde inden det andet barns fødsel overvejet at finde en billig bolig med have uden for byen. Disse overvejelser var dog kun på "drømmestadiet", da ulykken skete. De valgte et hus i nærheden af Filadelfia, fordi byen er meget handicapvenlig, hvilket har betydning for C[REDACTED] som kørestolsbruger. Huset er blevet indrettet med henblik på C[REDACTED] behov. C[REDACTED] er dog ikke i stand til at køre ud at handle på egen hånd. Han kørte C[REDACTED] til fysioterapi i Slagelse 3 gange ugentlig frem til august/september 1999, og derhjemme hjalp han hende med træningen. Han havde lært at hjælpe til under opholdet på Filadelfia. Det er hans opfattelse, at C[REDACTED] i allerhøjeste grad har haft udbytte af denne genoptræning, idet hun stadig gør visse fremskridt. Hun kan nu bistå med madlavning, vaske, gå alene på toilettet og tage bad m.v. Han har været en vigtig person for C[REDACTED] fordi han bedre end en professionel har kunnet motivere hende til at fortsætte med og intensivere genoptræningen. Han valgte at sige sit job op og blive ansat som hjemmehjælper pr. 11. oktober 1999. C[REDACTED] fik løn indtil 1. december 1998, hvorefter hun fik tilkendt højeste førtidspension. Han husker ikke, hvorvidt han fik udbetalt orlovsydelser i uge 35-38.

K[REDACTED] har forklaret, at han er overlæge, dr.med. og speciallæge i neurologi. Han behandlede C[REDACTED] under hendes indlæggelse på R[REDACTED] neurologiske afdeling. C[REDACTED] fremtrådte på daværende tidspunkt som svært skadet, idet hun var lam i både arme og ben, blev sondemadet, var uden sprog m.v. Hun gennemgik en dramatisk fremgang frem til primo marts, hvor hun blev overflyttet til Filadelfia med henblik på at gennemgå et længerevarende behandlingsforløb. Hun

kunne da sidde i en kørestol, tale m.v. Ved undersøgelsen af C[REDACTED] i november 1998 var hendes tilstand betydeligt forbedret i forhold til, hvad man kunne forvente ud fra de fundne skader såvel i relation til det fysiske som det kognitive. Han mener, at C[REDACTED] tilstand kunne forbedres frem til 1 1/2 - 2 år efter ulykken. Efter hans opfattelse ville en lejlighed på 3. sal uden elevator ikke være en egnet bolig for C[REDACTED]. Det er vigtigt for hende at kunne bevæge sig frit ved egen hjælp. Camilla havde behov for fast hjælp, og det er naturligvis en fordel, at det har kunnet lade sig gøre, at hjælpen ydes af en ægtefælle.

A[REDACTED] har forklaret, at han er psykolog og centerleder i Filadelfia. Han havde tæt kontakt med C[REDACTED] under dennes ophold på Filadelfia. Hun var i overraskende god udvikling, da hun kom, set i forhold til de skader, hun var påført. Hun udviklede sig fortsat meget positivt frem til udskrivningen i juli 1998. De ville godt have beholdt hende, men kunne godt se de gode perspektiver, der lå i, at hun kunne komme hjem. De pårørende kan have en meget stor og også afgørende effekt på udviklingen, hvis de pårørende har kræfter til at påtage sig opgaven. Det var endvidere af meget stor betydning for kontakten mellem C[REDACTED] og børnene, at Harald havde mulighed for at være med til at skabe mulighed herfor. Fra Filadelfias side anbefalede man en ordning, hvorefter ægtefællen og børnene kunne være så tæt på som muligt. H[REDACTED] havde lært meget af at deltage i genoptræningen på Filadelfia og kunne derfor med faglig støtte varetage den fortsatte genoptræning af C[REDACTED] under opholdet i hjemmet.

Procedure.

Sagsøgerne har til støtte for deres krav om yderligere erstatning gjort gældende, at familiens flytning fra en 3. sals lejlighed uden elevator til en bolig ved jorden var nødvendig efter, at C[REDACTED] blev hjerneskadet og kørestolsbruger som følge af patientskaden. Den afholdte flytteudgift på 10.000 kr. er rimelig og sædvanlig. Der er derfor hjemmel til at erstatte udgiften i erstatningsansvarslovens § 1. Skadelidtes ægtefælles krav på erstatning for tabt arbejds-

fortjeneste har hjemmel i erstatningsansvarslovens § 1 som en helbredelsesudgift, da ægtefællens omsorg og tilstedeværelse har haft en gavnlig virkning for skadelidtes helbredelse. Subsidiært har kravet hjemmel i en analogi fra erstatningsansvarsloven eller almindelige formueretlige grundsætninger. Der er ikke grundlag for at afvise muligheden for tabt arbejdsfortjeneste for ægtefællen efter stationærtidspunktet, der i øvrigt ikke kan fastsættes til et tidspunkt så tidligt som sket. Hvis kravene ikke kan kræves forrentet fra skadestidspunktet, må der kunne kræves forrentning fra tidspunktet for kravenes anmeldelse over for Patientforsikringen.

Sagsøgte har til støtte for sin påstand anført, at der ikke i erstatningsansvarsloven er hjemmel til at yde erstatning for tabt arbejdsfortjeneste til andre end den direkte skadelidte. Den rette sagsøger er derfor alene C [redacted] og ikke dennes ægtefælle H [redacted]. I de få tilfælde, hvor der i retspraksis er ydet erstatning for tabt arbejdsfortjeneste til en pårørende, har der været tale om erstatning efter erstatningsansvarsloven som helbredelsesudgift. Det har typisk drejet sig om forældre til skadelidte børn. Der er endvidere kun ydet erstatning frem til stationærtidspunktet. C [redacted] er ydet en skønsmæssig fastsat erstatning på 30.000 kr. for sparet udgift til pasning af børn, hus og hjem for perioden 3. januar 1998 til 20. juni 1998. Der er intet efter den stedefundne bevisførelse, der tyder på, at H [redacted] indsats har haft nogen væsentlig betydning for C [redacted] helbredelse. For så vidt angår kravet om erstatning for flytteomkostninger, er der ydet C [redacted] godtgørelse for varigt mén på 312.000 kr., hvilken er ydet til dækning af bl.a. de forvoldte ulemper i hendes personlige livsførelse. Der er derfor ikke hjemmel til at yde erstatning for udgifter til en flytning. En flytning har ikke været nødvendiggjort af C [redacted] tilskadekomst. Der kan tidligst kræves renter fra tidspunktet for kravenes opståen og ikke fra før det tidspunkt, hvor der er lidt et eventuelt tab.

Landsrettens bemærkninger.

Efter lov om patientforsikring § 1, stk. 1, ydes erstatning til patienter og disses efterladte, hvilken erstatning og godtgørelse udmåles efter reglerne i erstatningsansvarsloven. Landsretten finder derfor, at kun C [REDACTED] kan kræve erstatning efter patientforsikringsloven. Sagsøgte frifindes derfor for H [REDACTED] krav.

Efter fast erstatningsretlig praksis kan der i medfør af erstatningsansvarslovens § 1 som andet tab ydes erstatning for udgifter til ændret boligindretning, der er nødvendig som følge af en skadelidts behov. Det kan lægges til grund, at familien E [REDACTED] daværende bolig på 3. sal uden elevator ikke kunne tilpasses C [REDACTED] behov som kørestolsbruger. Landsretten finder ikke grundlag for at antage, at en udgift til flytning - i modsætning til en udgift til ændring af boligindretning - skulle være dækket af den mén-godtgørelse eller erhvervsevnetabserstatning, som C [REDACTED] har modtaget. Udgiftens størrelse er ikke bestridt. Den kan ikke antages at ville være afholdt af familien, hvis skaden ikke var sket. Landsretten finder derfor, at de dokumenterede udgifter på 10.000 kr. til flytning til en handicapvenlig bolig kan kræves erstattet som andet tab efter erstatningsansvarslovens § 1. Beløbet kan kræves forrentet 1 måned efter fakturadatoen, det vil sige fra den 8. august 1998, jf. rentelovens § 8, stk. 2, jf. § 3, stk. 5, idet kravet på dette tidspunkt var fremsat over for Patientforsikringen.

Der er ydet en skønsmæssigt fastsat erstatning på 30.000 kr. for sparet udgift til pasning af børn, hus og hjem for perioden fra den 3. januar 1998 til den 20. juni 1998 og dækket en udgift på 26.623,89 kr. for børnepasning på Kolonien Filadelfia. Der er endvidere ydet erstatning på 8.100 kr. til leje af værelse på Filadelfia, således at familien kunne være samlet.

Efter forklaringerne fra overlæge K [REDACTED] og centerleder A [REDACTED] kan det lægges til grund, at H [REDACTED] medvirken har haft en positiv betydning for de fremskridt, som C [REDACTED] gjorde under genoptræningen. Landsretten finder imidlertid, at der ikke er til-

strækkeligt grundlag for at antage, at H [redacted] personlige medvirken var en nødvendig foranstaltning i forbindelse med C [redacted] helbredelse med den virkning, at hans tabte arbejdsfortjeneste kan kræves erstattet af C [redacted], som en helbredelsesudgift.

Ved bedømmelsen af, hvorvidt kravet på tabt arbejdsfortjeneste kan kræves erstattet som andet tab, lægger landsretten vægt på, at H [redacted] har modtaget fuld løn indtil den 1. maj 1998. Landsretten finder, at der ikke er grundlag for at antage, at H [redacted] personlige tilstedeværelse har været nødvendig af hensyn til familiens samlede behov efter dette tidspunkt, som ligger næsten 4 måneder efter skaden og det yngste barns fødsel. Herefter, og da landsretten finder, at der ikke er grundlag for at anfægte det skøn over merudgifterne til pasning af børn mv., som er udøvet, tages sagsøgtes påstand om frifindelse for C [redacted] påstand om erstatning af H [redacted] tabte arbejdsfortjeneste til følge.

T h i k e n d e s f o r r e t :

Sagsøgte, Patientskadeankenævnet, skal anerkende, at sagsøgeren, C [redacted], har krav på en yderligere erstatning på 10.000 kr. med procesrente fra den 8. august 1998, til betaling sker.

Sagsøgte frifindes for sagsøgeren H [redacted] påstand.

Hver part bærer egne sagsomkostninger.

(Sign.)

— — —

Udskriftens rigtighed bekræftes. Østre Landsrets kontor, den 1. juni 2001

P.j.v.

